Euroopan komission ehdotukset finanssipolitiikan sääntöjen muuttamiseksi

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kuuleminen 15.9.2023

VTT Jaakko Kiander

Ehdotuksen keskeinen sisältö

- Komissio julkaisi ehdotuksensa 26.4.2023
  - Talouspolitiikan yhteensovittaminen ja valvonta
  - Liiallisia alijäämiä koskeva menettely
  - Budjettikehysdirektiivi
- Tavoitteet:
  - Entistä säännönmukaisempi ja paremmin aikataulutettu kansallisen finanssipolitiikan yhteensovitus- ja valvontaprosessi komission johdolla
  - Aiempaa pidempi suunnittelun aikajänne finanssipolitiikkaan: 3v → 4v+3v
  - Velkasuhteen alentamiselle realistisempi tavoiteaikataulu & poikkeusmahdollisuuksien huomiointi:
    - riittää, jos velkasuhteen odotetaan alenevan
    - Suunnitelmasta voidaan poiketa hyväksyttävistä syistä
  - Riippumattoman kansallisen asiantuntijatahon aseman vahvistaminen

Tiukempaan kontrolliin?

- Julkisen talouden kehysohjelmat tulee valmistella yhteistyössä komission kanssa ja alistaa komission tarkastettaviksi ja myös jälkikäteisarvioitaviksi
- Komissiolla ja neuvostolla mahdollisuus vaatia muutoksia ja asettaa sanktioita
- Perusteina käytettävien ennusteiden pitää olla sopusoinnussa komission lukujen kanssa
- Jos alijäämäsuhde > 3 % tai jos velkasuhde > 60 %, niin julkisten nettomenojen kasvu < bkt:n kasvu

Valtioneuvoston kanta

- Valtioneuvosto pitää ehdotuksia hyvinä
- Ehdotus lisännee hieman finanssipolitiikan liikkumatilaa ja huomioi paremmin poikkeusolosuhteita
- Vaatimus riippumattomasta asiantuntijaelimestä korostaa Suomessa VTV:n asemaa → lainsäädäntömuutos, lisäresursseja (?)
- Ehdotus kaventaa eduskunnan budjettivaltaa, mutta suhteessa aiempiin päätöksiin muutosta ei pidetä merkittävänä → ei perustuslaillista ongelmaa

Huomioita ja kommentteja

- Ehdotukseen sisältyvä suurempi joustavuus on järkevää
  - Sopeutuksilla on hyvä olla pidempi aikajänne
  - Poikkeustekijöiden (esim. pandemia tai sota) huomiointi on välttämätöntä
  - Sopeutustavoitteet ovat aiempaa realistisempia
- Uudistus muuttaa talouspolitiikan suunnittelun työjärjestystä ja työnjakoa
  - Siirrytään jatkuvaan dialogiin komission kanssa
  - Riippumattoman asiantuntijan (VTV?) rooli vahvistuu suhteessa VM:ön ja eduskuntaan
- Valvonnasta voi päästä irti jos onnistumme alentamaan velkasuhteemme selvästi alle 60 prosenttiin
  - Tosin silloinkin komissio haluaa seurata ja jakaa hyviä neuvoja, mutta sillä ei olisi mahdollisuuksia puuttua linjauksiin

KIITOS MIELENKIINNOSTA!

Jaakko Kiander
Toimitusjohtaja, dosentti
Keva

jaakko.kiander@keva.fi